

**Questiones spiritualis [con]iuiuij delicias preferentes,
super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis**

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

In die penthecostes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70506)

In die penthecostes. fo. cxi.

uabis facie terre. Secundo nota dum qd a multis xps habuit testi moniu sue diuinitatis. Primo a patre suo celesti in baptismo et in transfiguratione. qui ait. Dic est filius meus dilectus &c. Se cundo a spu sancto sicut dictum est. Tertio testimoniu phibueft opera miraculoz que nemo ali? fecit. Vñ Job. v. Opera que ego facio in nomine patris mei testi moniu phibent de me. Quarto moyses i lege. Vñ iob. v. Si cre deritis moysi crederitis forsitā & mihi. De me enim ille scripsit deut. xviii. Prophetam de gente tua & de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi dñs de? tu?. Qui? to scriptura pphetarū totius ve teris testamenti. Vñ apoc. xix. Testimoniu iesu est spiritus p phetic. Sexto iohannes bap tis ta. Vñ iob. v. Vos misistis ad iohannē & testimoniu phibuit veritati. cuz ait iohannes. Ecce agn? dei qui tollit peccata mun di. Septimo turba clamantiu in die palmarū. Benedictus qui venit in nomine domini. Octa uo apostoli. de quibus dr in p sen ti euangelio. Et vos testimoniu phibebitis q ab initio. s. p dca tionis et opatione miraculoz mecum estis. Vñ Act. iiii. dicif Virtute magna reddebant apo stoli testimoniu iesu xpi domi ni nostri. Ad rationes in oppo situm rñdetur negando psequen tiam. Et ratio est. qz q post testi moniu phibitū a spu sancto & ab

omnibus iam dictis. nō fuerint omnino ablati errores & dubita tiones ab omnib? non fuit ex in sufficientia testimonij. sed ex in dispositione et malicia hominū nolentium accipere doctrinā ve ritatis. Vñ bene dicif in ps. Te stimoniu dñi fidele sapiētiā pre stās paruulis. i. hūilib? & nō sup bis & rebellib? lumini veritatis.

In die pē thecostes est euangeliu. In illo tpe di xit iesus di scipulis suis. Si quis dili git me sermonem &c. Job. xiiij.

Lirca qd possūt disputari sequē tes qōnes. ¶ Prima. vtrū spūi sancto ueniat uisibiliter mitti. ¶ Secda. vtrū ueniēter missus sit in linguis igneis. ¶ Tertia. vtrum uerum sit. q spiritus san ctus docuerit apostolos oia.

D primaz sic pceditur. ¶ 1. p. q. xliij. ar. viij. Et uis detur q spūi scō nō ueniat mitti uisibiliter. ¶ Primo sic. Fili? em fin q uisibilis missus est in mun dum dicif esse minor patre. sed nunq legif spiritus sanct? minor patre. ergo spiritus scō nō con uenit uisibilis mitti. ¶ Secūdo sic. (arguit. j. sen. di. xvi. art. j.)

In die penthecostes.

Missio visibilis est fm q̄ diu-
na p̄sona aliquo modo est in ali-
quo quo prius non fuerit. sed in
nulla creatura visibili potest es-
se a liquo modo quo prius non
fuerit. Est em̄ in oibus creatu-
ris essentialiter. potentialiter.
p̄sentialiter. ⁊ p̄ter hec in san-
ctis mentibus per gratiam quo
modo in aliquo visibili corpore
esse non potest. ergo videtur q̄
missio visibilis spiritus sc̄to non
conueniat. ¶ Tertio sic. si dicat̄
q̄ est in illis creaturis visibili-
bus alio modo. sicut in signo.
Contra. ratio sacram̄ti est q̄ in
ipso sit deus sicut in signo visibi-
li. si ergo p̄ter hoc dicitur visi-
biliter mitti. quia in rebus visi-
bilib⁹ est sicut in signis tūc illa
res erunt sacram̄ta. ⁊ in oibus
sacram̄tis esset missio visibili-
lis. q̄d est falsum. ¶ Quarto ar-
guitur sic. cū ois effectus sit de
monstrās suam causā est signū
illius sed oēs creature replen-
tant̄ ipsum deū tanq̄ causā p̄
imaginē vel vestigium ergo fm̄
hoc in alijs creaturis visibilib⁹
mittetur visibiliter. sed hoc est
falsum. ergo ⁊c. ¶ In opposituz
est euangeliū p̄sens. vbi inquit
x̄ps. Paraclitus autē sp̄s sc̄tus
quem pater mittet in noie meo
⁊c. ¶ R̄spondeo dicendū. q̄ sp̄s sc̄tus
cōuenit visibiliter mitti. p̄z
cōclusio Matth. iij. Sp̄s sc̄tus
descēdit super x̄pm. cum bap-
tizaretur in specie colūbe ⁊ hodie
super apostolos in specie ignis.

Pro quo notandū q̄ deus vt di-
cit dionysius p̄uidet oibus fm̄
vniuscuiusq̄ modū. Est autē mo-
dus naturalis hoīs vt per visibi-
lia ad inuisibilia manu ducere
⁊ ideo inuisibilia dei oportuit
mini per visibilia manifestari.
Sicut ergo deus seipsum ⁊ p̄-
cessionēs eternas personarū
creaturas visibiles fm̄ aliqua
dicia quodāmodo hoīb⁹ de-
stravit. ita p̄ueniens fuit vt in-
visibiles missionēs diuinari p̄-
sonarū fm̄ alijs visibiles crea-
turas manifestarent. ¶ Ad
tiones in oppositū dicendū. q̄
primā r̄spondetur negādo p̄nam
ratio est. q̄ filius creaturā visi-
bilē in qua apparuit in vni-
personē assumpsit sic. vt q̄d de-
la creaturā d̄ de filio dei
possit. ⁊ sic rōne nature assū-
pte fili⁹ d̄ minor patre. sed
ritus sc̄tus nō assumpsit creaturā
visibilē in qua apparuit in vni-
te personē. vt q̄d illi p̄uenit
lo p̄dicetur. vnde nō potest
minor patre p̄ter creaturā
visibilem. ¶ Ad sc̄dam r̄spondetur
gādo p̄nam. ⁊ ratio est. q̄
nō est falsa. Dicimus em̄ q̄
ritus sc̄tus in illa creaturā
li in qua apparentē nouo mo-
sez sicut in signo. ¶ Ad tertiam
r̄spondetur negādo p̄nam. ⁊ ratio
q̄ nō est simile de sacram̄tis
de rebus in q̄bus fit missio
visibilis: q̄ sacram̄ta veteri
significabāt quidē gratiā
turā nō presentē. eo q̄ in eis p̄-

non conferebatur. Sacramēta vero nove legis nō tantū sunt si gna sed etiam cause quodāmodo. et ipsam gratiā nō significāt vt iam habitas. sed vt per sacramēta inducendā. s; ille species sunt tantū signa p̄sentis gratie et non cause. sicut p̄t̄ qđ circa christum. ad quē visibillis missio facta est nihil gratie invisibillis effectum est. An etiam om̄s ad quos visibillis missio facta est gratias habent. nō aut omnes quibus sacramēta p̄ferunt gratiam suscipiūt. q; causalitas sacramētorū impedit. significant enī gratias non existentē. sed vt causandam quodāmodo p̄ ipsa. Ad quartam respōdetur negādo p̄sequētiam. Et ratio est. q; nō est simile de his speciebus et creaturis. quia quous omnis creatura significet deum esse et bonitatez illius. non tū significat ipsuz esse p̄ gratias in aliquo nisi ad hoc specialiter instituant. sicut ille creature visibiles ad hoc specialiter facte sunt vt in eis p̄sentia spiritus sancti insinuetur

D secūda; questione; sic p̄cedit (1. sen. di. xvj. ar. iij.) Et videt q; nō p̄uenientē spiritus sancti missio est sup̄ apostolos in linguis igneis. Primo sic. q̄to aliquid nobilius est. tāto nobiliores pro

prietates habet. sed meliorib; proprietatib; creatura nobilius diuinā bonitatē representat ergo cum missio visibillis sit ad manifestandū diuinā p̄sonas. videt q; semp̄ per creaturas nobilissimas fieri debet. vt per stellā vel aliquid h̄mōi et non per ignē aut columbā. Secūdo sic. spiritum veritatis nō decet aliqua fictio. sed spūs sanctus est spiritus veritatis. vt dicit Job. xv. ergo nō decet per aliquas species quibus nō subsit rei veritas apparere. et ita videtur q; lingue ignis vere lingue et verus ignis fuerit. qđ non est verū. quia nō cōburebat peracto illo officio. Et idem arguitur de columba in qua apparuit super t̄p̄m q; verum aial fuerit. et tamen nō fuit. ergo r̄c. Tertio sic. spūs sanctus vnus est. sed signū debet respondere signato. ergo videtur q; in vno t̄m̄ signo spūs sancti apparere debuit. sc; in specie columbe sicut prius. et nō in linguis igneis. In oppositū est epistola p̄sentis diei. vbi dicit de spūs sancto. Apparuerūt illis disparte lingue tanq; ignis sedit; supra singulos eorum. Rūdeo dicendū q; p̄ueniētissime spūs sanctus missus est super apostolos in linguis igneis. Pro quo notandū q; missio visibillis fit ad significandū plenitudinem gratie redūdātis in multos propter qđ manifestatio talis alijs etiam fit. Redundat aut gratia dupliciter. sc; per instructionez

In die penthecostes.

et per operationem sibi se habet
aliquo modo ille in quo est gra-
tie plenitudo efficiens ad gra-
tia. Et tunc autem, modus redundan-
tie fuit in christo. ipse enim per suam
doctrinam nos in dei cognitionem
adducit. ipse etiam gratiam dedit
in quantum deus affective. et in quantum
homo per modum meriti. Unde
ad significandum redundantiā gra-
tie ipsius in nos. per modum ope-
rationis. facta est missio visibi-
lis ad ipsum in baptismo. quia
tunc ipse nihil recipiens a ba-
ptismo tactu sue mundissime car-
nis vim regeneratiuam contulit
aquis efficienter ut deus. et me-
ritorie ut homo. et ideo in specie
colūbe est facta ad ipsius missio
spiritus sancti ad significandum spiri-
tuales fecunditates. quia colum-
ba animal fecundissimum est. Pro-
pter quod etiam patet apparuit in
sono vocis naturalē filiationem
ipsius prestans. dicens. Sic est
filius meus dilectus etc. Ad cu-
ius filiationis similitudinē per
baptismalē gratiā in filios ado-
ptionis regeneramur. ut dicitur
ad rom. viij. Ad significandum
vero redundantiā ex ipso in alios
per modum doctrine. apparuit
spiritus sanctus super ipsum in nu-
be lucida cuius est lumen doctri-
ne spargere. Job. xxxvij. Nubes
spargunt lumen. in quo signifi-
catur effusio doctrine eius per
predicationem sibi gregorium. et
hoc in transfiguratione. ut dicitur
matth. xviij. sibi glo. augustini.

Similiter et in apostolis bis fa-
cta est missio visibilis spiritus
sancti. Primo ad insinuandam
redundantiā gratie ex ipsis per
modum operationis in admini-
stratione sacramentorum in specie
status. ut legitur Job. xx. Unde
ibi dicitur. Quorum remisit peccata
etc. ut ostenderetur quia
illis auctoritas non deuenit in eos
nisi ex instructiōe capitis scilicet
christi. In ipsum autem christum
deuenit immediate ab ipso pa-
tre. Et propter hoc in ipso signifi-
ficatur hec auctoritas per volu-
tum colūbe desuper aduentus
tis. in apostolis autem per spe-
ciem status a christo proceden-
tis. Secundo facta est ad eos mis-
sio visibilis ad insinuandam redun-
dantiā per modum doctrine
et hoc in presenti die. unde legi-
tur. Act. ij. Apparuit super eos
in linguis igneis. verbis ut el-
sent per sui et caritate feruē-
zelantes proximorum saluatiōis.
Ad rationes in oppositiōe ad
primā respondetur negando con-
sequentiā. Et ratio est. quia quia
in nobilioribus creaturis simi-
litudo diuine perfectionis quod
attributa essentialia magis in-
ueniatur. tamen quo ad exitum
personae ab alia. et quantum ad
modum processionis donorum deo
effectus ipsorum potest etiam in igni-
bilioribus creaturis similitudo
conuenientior attendi. sicut fecun-
das in colūba. et locutio in lin-
gua. et hoc oportuit per missio-

visibilem significari. ¶ Ad secū
dam respōdetur negādo q̄ in il
la missiōe visibili spūsancti fue
rit aliqua fictio lz dicat q̄ ignis
ille nec fuerit verus nec natura
lis. nec columba verū r natura
le animal. sed tm̄ similitudo co
lumbe visibiliter ostensa in ali
qua materia ad hoc preparata.
vnde r peracto officio in pristī
nam materiā est reuersa. Et si
militer de igne nec fuit ibi aliq̄
fictio. qz ille similitudines ignis
aut columbe nō ostēdebatur ad
manifestandū alicuius veritatē
in ipsa colūba siue igne. sed ad
manifestādas pprietates inuisi
bilis missiōis. r ideo non fuit
ibi falsitas signi. quia signatum
respondebat signo. r res simili
tudini. ¶ Ad tertiam respondet
negando consequentiā. Et ratio
est. quia licet spiritussanctus sit
vnus substantiāliter. habet tamē
multos effectus fm̄ quos dicit
multiplex. sapien. viij. Species
autem ille in quibus spiritussan
ctus apparuit. significabāt effe
ctus. et ideo fm̄ plures species
apparuit et pluries. et ita ratio
non procedit.

D tertiam
questionē sic
pceditur. Et
v̄ q̄ spūsan
ctus non de
cuit in missi
ōe sua aposto
los omnia. ¶ Primo q̄ apostoli

post missionem spiritussancti nō
sciuerunt omnia. ergo spiritus
sanctus non docuit eos omnia.
¶ Sequētia ptz. r antecedens ptz
de multis. vt matth. xvij. dicit.
¶ Secūdo sic. Apostolis nō est
datus spūsanctus sine mensura
sicut christo. de quo dicit Job.
ij. Datus est spiritussanctus nō
ad mensurā. ergo non sciuerunt
omnia. consequentiā est bona.
¶ Tertio sic. proprium videtur
dei scire omnia cui oia patent.
ergo spiritussanctus non docuit
apostolos omnia. tunc enim vi
deretur eos equasse deo. ¶ In
oppositum est textus euangeli
presentis. ¶ Respōdeo dicendū
q̄ loquendo vniuersaliter abso
lute spiritussanctus non docuit
apostolos omnia. vt arguments
facta probant. Sed dicitur eos
docuisse omnia fm̄ quadruplicē
intellectum. Primo dicitur spi
ritussanctus docuisse omnia. qz
nullus potest habere intelligen
tiam de aliquo nisi per spūscm̄
quia quantūcumq̄ doceat homo
exterius nisi spūsanctus inter
det intelligentiā frustra laborat
Job. xxxij. Inspiratio altissimi
dat intelligentiā. Secundo. (vt
habetur. i. ij. q. c. vj. ar. iij. ad. ij.)
dicitur docuisse oia. quia oia ne
cessaria ad salutē. ad impugna
tionez errorz. r ad gubernationē
ecclesie. Tertio dicitur docuisse
apostolos omnia. dādo eis intel
ligentiam omniū que audierūt
a christo. a quo audierāt multa

In die sancte trinitatis.

que p̄ tūc nō intellexerūt. Quarta dicitur docuisse oīa. q̄ vt infra sequitur. Suggestit eis oīa. i. reduxit ad memoriā oīa quecumq; a christo audierāt. quozū multa obliti erant. nec poterāt memorie cōmendare. Quomodo enim euāgelista iohannes post. lx. annos potuisset oīm verborū christi que in euāgelio scripsit memoriaz habere. nisi spūs sanctus ei suggestisset. Ad ratiōes in oppositū p̄z responsio ex dictis.

In die sancte trinitatis euāgelium est. In illo tēpore. erat homo ex phariseis etc. Job. ii. Circa qd̄ disputatum est in festo sancte crucis. Sz circa ipsam festiuitatē possunt hec disputari. **P**rimo utrū sit ponendus numerus p̄sonarū in diuinis. **S**ecundo utrū rōne naturali possit cognosci pluralitas p̄sonarū in diuinis. **T**ertio utrū hoc nomē de pluralitē p̄dicet de tribus p̄sonis vt dicant tres dī.

In primaz questione sic p̄ceditur (i. sen. dist. xliij. ar. ij.) Et videtur qd̄ in diuinis numerus p̄sonarū non sit ponendus. **P**rimo

sic. Dicit boetius libro de trinitate. Hoc verbum est in quo nullus est numerus. Sz deus est verissime vnus. ergo in eo nō est aliquis numerus. **S**ecundo sic. dicit philosophus qd̄ numerus dicitur quasi multitudinis. i. diuisionis. Sz in deo nulla est diuio. ergo nec aliquis numerus. **T**ertio sic. Carguit. p. q. xxx. ar. j. ad. j. r. ij. Persona est rationalis nature indiuidua substantia. si ergo in diuinis sunt plures p̄sone. sequitur qd̄ sint plures substantie qd̄ videt hereticus. **Q**uarto sic. pluralitas p̄sonarū absolutarum nō facit distinctionē p̄sonarū neq; in deo neq; in nobis. ergo multo minus pluralitas rōni respectiua facit distinctionē p̄sonarū. ergo nō potest dici qd̄ faciat distinctionē neq; in deo neq; in nobis. ergo multo minus in deo sunt plures p̄sone. **I**n oppositum est illud quod habet. j. Job. vi. Tres qui testimonium dant in celo. patet verbum n. r. spūs sanctus. Itē anastasius ait in simbolo. Alia est p̄sona patris alia filij alia spūs sancti. **R**espōdeo dicēdū sub conclusionē. qd̄ in diuinis p̄sona catholica est confitendus numerus p̄sonarū realiter distinctarū. Ita conclusio p̄ sic. **I**bi cum dicitur distinctio vel discretio ibi est aliquis numerus sed diuine persone sunt distincte ab inuicē. quoniam alia est persona patris alia filij. alia spiritus sancti. ergo in diuinis est numerus personarū